

Юрій ГАЛЮЛЬКО

аспірант за освітньо-науковою програмою

«Менеджмент», ЗУНУ

Науковий керівник – Руслан АВГУСТИН, д-р. екон. наук,

професор, виконуючий обов'язки завідувача кафедри

менеджменту, публічного управління та персоналу

Західноукраїнського національного університету

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ СПОЖИВЧИХ ПОСЛУГ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ

У сучасних умовах трансформації економіки України та поглиблення кризових явищ, спричинених повномасштабною війною, особливого значення набуває проблема соціальної відповідальності бізнесу. Підприємства сфери споживчих послуг функціонують в умовах підвищеної невизначеності, скорочення платоспроможного попиту населення, дефіциту трудових ресурсів, порушення логістичних зв'язків та зростання соціальної напруги. За таких умов соціально відповідальна поведінка стає не лише складовою корпоративної культури, а й важливим чинником забезпечення економічної стабільності, підтримки суспільства та збереження довіри споживачів.

Соціальна відповідальність підприємств сфери споживчих послуг охоплює комплекс зовнішніх і внутрішніх напрямів діяльності. Зовнішня складова передбачає забезпечення високої якості та доступності послуг, дотримання принципів доброчесності, прозорості ведення бізнесу, участь у волонтерських та гуманітарних ініціативах, підтримку місцевих громад, співпрацю з органами влади та участь у суспільно значущих проєктах. Особливого значення набуває відповідальність бізнесу перед споживачами шляхом забезпечення безпечності послуг, формування справедливої цінової політики та врахування фінансових можливостей населення в умовах зниження рівня доходів громадян [1].

Внутрішня складова соціальної відповідальності орієнтована на створення безпечного та стабільного трудового середовища. В

умовах воєнного стану підприємства сфери послуг дедалі більше уваги приділяють підтримці працівників, збереженню трудових колективів, створенню робочих місць для ветеранів війни, внутрішньо переміщених осіб та громадян, які постраждали внаслідок бойових дій. Важливими напрямками залишаються забезпечення своєчасної та справедливої оплати праці, професійне навчання персоналу, розвиток цифрових компетентностей, надання додаткових соціальних гарантій та створення умов для автономного функціонування підприємств під час енергетичних криз і блекаутів.

У сучасних умовах війна суттєво трансформувала зміст соціальної відповідальності бізнесу. Якщо раніше корпоративна соціальна відповідальність переважно асоціювалася із репутаційною політикою підприємств, то нині вона стала інструментом підтримки соціальної стійкості держави. Український бізнес активно долучається до підтримки Збройних Сил України, реалізації гуманітарних проєктів, допомоги внутрішньо переміщеним особам та відновлення соціальної інфраструктури. Це свідчить про формування нової моделі соціально відповідальної поведінки, заснованої на добровільності, швидкому реагуванні на суспільні виклики та консолідації бізнесу, держави і громадянського суспільства [2].

Водночас розвиток соціальної відповідальності підприємств сфери споживчих послуг стримується низкою проблем [3]. Основними бар'єрами залишаються недосконалість нормативно-правового забезпечення, недостатній рівень державного стимулювання соціальних ініціатив, високе податкове навантаження, фінансова нестабільність підприємств, низький рівень інвестицій у розвиток персоналу та недостатня управлінська культура частини суб'єктів господарювання [4]. Наслідками таких тенденцій можуть бути погіршення умов праці, ослаблення трудового потенціалу, зниження якості трудового життя населення, загострення соціальних проблем та зменшення рівня економічної безпеки держави.

З метою активізації соціально відповідальної поведінки підприємств сфери споживчих послуг доцільним є впровадження комплексу організаційних, економічних та управлінських заходів. Насамперед необхідним є удосконалення державної політики стимулювання соціально відповідального бізнесу через податкові пільги, грантові програми та механізми публічно-приватного партнерства. Важливим напрямом є посилення контролю за дотриманням трудового законодавства, легалізація зайнятості та підвищення рівня соціального захисту працівників.

Крім того, доцільним є впровадження сучасних систем управління якістю послуг, розвиток корпоративних програм професійного навчання та підвищення кваліфікації персоналу, особливо у сфері цифрових компетентностей і кризового менеджменту. В умовах воєнних викликів важливого значення набуває підтримка ментального здоров'я працівників, формування інклюзивного трудового середовища та забезпечення психологічної стійкості персоналу.

Важливо також активізувати участь підприємств у соціальних та екологічних ініціативах місцевих громад, розширювати волонтерські програми, підтримувати соціально вразливі категорії населення та забезпечувати прозору комунікацію зі споживачами. Перспективним напрямом є інтеграція ESG-підходів та принципів сталого розвитку у систему управління підприємствами сфери послуг, що сприятиме підвищенню їх конкурентоспроможності та довіри суспільства.

Отже, соціально відповідальна поведінка підприємств сфери споживчих послуг у сучасних умовах виступає важливим чинником забезпечення соціальної стабільності, розвитку людського капіталу та формування стійкої економічної системи України. Її розвиток потребує консолідації зусиль держави, бізнесу та суспільства, а також формування нової управлінської культури, орієнтованої на довгострокову соціальну ефективність та суспільну відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Августин, Р., Демків, І., Галюлько, Ю. Соціальна відповідальність суб'єктів сфери споживчих послуг: особливості та пріоритети реалізації. *Development Service Industry Management*, 2025. (2), 245–250. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10\(32\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-10(32))
2. Августин Р., Демків І., Галюлько Ю. Інструментарій розвитку соціальної відповідальності суб'єктів сфери споживчих послуг. *Modeling the development of the economic systems*, 3, 2025, 62–67. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2025-17-8>
3. Концепція реалізації державної політики у сфері сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу в Україні на період до 2030 року. Розпорядження КМУ від 24 січня 2020 р. № 66-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/66-2020-%D1%80#Text>
4. Августин Р.Р. Теоретико-методологічні засади та прикладні інструменти державної політики системної детінізації економічних відносин в Україні: монографія. Тернопіль: Крок, 2017. 309 с.